

§. 6. Dobrotnik društva je, kdor nakloni društvu darove v denarjih, knjigah, učnih pripomočkih i. t. d.

§. 7. Za častne ude sme občni zbor imenovati osebe, ktere imajo za povzdigo slovenskega ljudskega šolstva posebne zasluge.

§. 8. Pravice vseh udov so, da smejo v občnem zboru nasvete staviti, glasovati in v odbor izvoljeni biti.

Pravi udje dobivajo od društva po njegovih močeh vsako leto darilo bodi si v učnih pripomočkih, šolskih knjigah in pripravah, knjigah za nadaljevalno izobraževanje i. t. d. Na izrečene želje pravih udov se bode odbor oziral.

§. 9. Občni zbor ima pravico:

a) da voli vsako leto v odbor 9 udov, izmed katerih jih mora vsaj 6 v Ljubljani stanovati;

b) da izbere izmed udov tri pregledovalce letnih računov;

c) da sme častne ude imenovati;

d) društvena pravila prenarediti in

e) skleniti razpust društva.

§. 10. Občni zbor se mora vsako leto vsaj enkrat v šolskih praznikih sklicati. Zbor veljavno sklepa, če je deset udov nazočih. Praviloma le tisti udje glasujejo, kateri sami pridejo k zboru; le pri volitvah odbora se vštevajo tudi volilni listi od nenazočih udov poslani.

§. 11. Društvene zadeve opravlja odbor, kateri voli izmed sebe predsednika, njegovega namestnika, tajnika in denarničarja. Pri sejah mora biti vsaj 5 odbornikov nazočih.

§. 12. Predsednik vodi društvo in ga zastopa proti vnanjosti. On sklicuje odborove seje in odločuje pri enakem številu glasov; kedar je on zadržan, namestuje ga njegov namestnik. Z denarničarjem ali s katerim odbornikom vred nakupuje razne reči, ki se dajejo pravih udom ali po mogočnosti darujejo revnim šolam in učiteljem; vse to po odborovem naročilu.

Tajnik oskerbuje pisarije v društvenih zadevah, denarničar pa društveno blagajnico.

§. 13. Prepire med društveniki vsled društvenih razmer rešuje brez priziva izbrano sodništvo, v katero voli vsaka stranka enega sodnika, odbor pa imenuje predsednika.

§. 14. Ako društvo po sklepu občnega zbora neha, odločuje poslednji občni zbor, kaj se ima zgoditi z društvenim premoženjem.

Šolsko obzorje.

Iz Železnikov. (Čertice o konecletnih preskušnjah.) Novi časi rodili so tudi pri šolstvu marsikaj novega. Tako se med drugim n. pr. tudi šolski ukonec leta razno sklépa. V nekterih krajih ravnaajo se še po starem redu, namreč

da imajo javne konecletne preskušnje; — druge namestajejo le-to razne šolske veselice; — v posamesnih krajih pa se menda šola tudi kar brez vseh posebnosti končava. Po latinski prislovice: »Variatio delectat!« in na podlagi sv. piseškega izreka »Vse poskusite, najboljše pa ohranite!« sem našo šolo že dve leti prav originalno dokončal. Ako bi morebiti koga mikalo, kaj o tem slišati, sem mu prav rad na službo; naj torej tū po večjem nekoliko povem. Lanskega leta od krajnega šolskega sveta zaradi preskušnje prosti volji pripuščten, nisem hotel mladini nič naznaniti, kdaj ravno da bomo šolo končali; ampak na pogostna vprašanja sem vselej odgovoril: vsaki dan bodite na to pripravljeni. In tako se je bilo približalo čisto na tistem jutro in dan, katerega sem bil odmenil za sklep šolskega leta. Ker mladina pri nas razun o zimi še vedno hodi vsako jutro k šolski sv. maši, smo to storili, se vé, tudi zadnji dan. Ko pridemo iz cerkve v šolo nazaj, smo odmolili navadno molitev pred šolo, potem pa sem otročaje n. pr. tako-le ogovoril: »Ljubi otroci! pač res je, da pod solncem vse mine! Veliko jih je že pred vami hodilo v to šolo, pa jo zopet zapustilo. Eni zmed teh živijo v domačem kraju; nekteri razšli so se križem svet; mnogi pa so se preselili tudi že v večnost. Tudi vi boste prej ali pozneje zapustili šole ljubi dom, razkropili se po raznih stanovih, in razno delali do smerti; Bog daj, da bi bili srečni! Da res vse mine pod solncem, nam zlasti kaže tudi današnji dan, in ravno sedanja ura, v kateri skenčujemo šolsko leto«. (Otroci osupnjeni poslušajo, da si skoraj ne upajo dihati. Jaz pa nadaljujem:) »Za mnoge zmed vas ta trenutek ne mere biti vesel; — precej veliko jih je namreč zelo zanemarjalo svoje dolžnosti. Opominjal sem pogosto lepo in tudi resno, pa zdalo je le malo; pri nekterih skoraj nič! — Po navadi smo imeli zadnji dan šolskega leta preskušnjo, pri kateri so pridni in marljivi učenci in učenke pokazali, koliko so se naučili in koliko znajo. Letos bomo, da se kaj spremení, to opustili. Vbogljiivi učenci in učenke so vse leto in skoraj vsaki dan kazali, da jim e za úke resnica in mar; lenuhi so delali ravno nasprotno. Druga leta smo poklicali najboljše učence in učenke, ter jih obdarovali in pohvalili, zanikerneži so smeli to vsaj gledati; letos naj bo tudi to spremenjeno«. Za tim sem poklical iz vseh treh razredov one učence, ki so se slabo učili, ali imeli po starih razredbah 3. red. Po kratkih resnih besedah odperl sem jim šolske dnuri, rekoč: »Za vas je šolsko leto skončano, odlazite!« — Potem sem poklical učence in učenke, ki so se srednje učili. Djal sem jim: »Vi ste bili sicer malo boljši mimo unih, ki sem jih ravnokar pognal iz šole; vendar pa še dovolj léni, torej idite tudi vi za unimi!« Izmed le-téh je seglo nekterim moje ravnanje že nekoliko k sercu, — tekle so celó solze, pa prepozno! Zapustiti so mogli tudi ti šolsko sobo. Ko je bil tedaj tako iztrebljen šolski plevel, sem nadaljeval: »Kar vas je še tū ostalo, ste bili eni izvrstni, eni pa ste se učili prav dobro, eni le dobro. Mnogi bi bili lahko še boljši, kot so bili; naj se prizadevajo torej prihodnje leto, da se povzdignejo na višjo stopnjo marljivosti. Potem sem prebral najpred učence in učenke, ki so se dobro učili, ter obdaroval vsakega s kakim spominkom; temu je sledilo izklicanje izvrstnih šolarjev in šolaric, izmed kterih je sprejel vsaki lepe bukvice z zlato obrezo; konečno pa so bili imenovani še prav dobri ali pohvaljeni učenci in učenke, ki so tudi dobili vsak svoj dar, bukvice ali pa slovenske zemljevide. Potem smo opravili šolsko molitev, in šolsko leto je bilo končano.

Morebiti bode kdo izmed učiteljev tako skončevanje šole grajal ali celó nepristojno imenoval. Vsakemu prepustim o tem prosto misel in razsodbo. Jaz pa sem skusil letos, da moj original je vendar le rodil pri marsikakem otroku dooer sad. Ko se je bilo namreč jelo šolsko leto nagibati h kraju, in sem ne-

katere mlačneže opomnil, naj se varujejo, da zadnji dan ne bodo mogli zopet žalostnega serca iz šole, je marsikakega to tako k marljivosti spodbudilo, da sem konec leta res videl več dobrega sadu, kakor sem se ga med letom nadjal. Torej rečem k sklepu: Učitelji! mnogo poskusimo, najboljša pa ohranimo. Z Bogom!

Jos. Levičnik.

Iz Kranja. (Prijazna prošnja do vseh šolskih prijateljev.) 19. septembra t. l. smo učitelji Kranjskega šolskega okraja ustanovili okrajno učiteljsko knjižnico v smislu ukaza vis. min. za bogočastje in uk od dne 15. dec. 1871, št. 2802. Izvolil se je tudi pravilni odbor. Ali kaj pomaga, ko pri picli plači učiteljev sploh in posebno v Kranjskem okraju ni mogoče, da bi si učitelji sami mogli vsako leto kaj pritergati, da bi sami kupili za knjižnico potrebnih knjig in učnih pripomočkov; od nikoder pa tudi ni upati zdatne pomoči. Obrača se torej pravilni odbor spolnovaje svoje naloge, katero mu je okr. uč. skupščina izročila, do vseh blagih šolskih prijateljev, duhovnih in svetnih, učiteljev in ne-učiteljev, s prijazno prošnjo, naj blagovolijo pogledati po predalih svojih knjižnic, morda najdejo kakošno v solstvo pripadajočo knjigo, katere ne rabijo, in naj jo darujejo tej mladi knjižnici. Vstreženo bi bilo posebno s pedagogičnimi-podučivnimi in sploh znanstvenimi knjigami in časopisi; hvaležno se bodo sprejele pa tudi druge, še tako male knjižice, katere se bodo, če bi ne bile prav pripravne za okrajno knjižnico ali če bi bilo več natisov ene verste, razdelile po knjižnicah ljudskih sol Kranjskega šol. okraja. Vse knjige in tudi denarni donesi naj se blagovoljno in če je le mogoče tudi franco pošiljajo Fr. Špendal-u, katehetu in ravnatelju 4 razredne ljudske šole v Kranji (Krainburg) na Gorenškem. Šolski prijatelji! pomagajte mladi knjižnici na noge, pomagajte učiteljem k višemu izobraženju! Omika učiteljeva se bo preselila na vaša deca, slovenski izobražen narod vam bo še pozno hvalo vedel! Slovenski, pa tudi drugi šoli prijazni časniki so pa proseni gledé velike koristi okr. š. knjižnice blagovoljno ponatisniti te verstice.

Za pravilni odbor »učiteljske knjižnice Kranjskega šolskega okraja«.

Franjo Špendal, predsednik.

Iz Breznice na Gorenškem. Žalostno novico poročam »Tov.« V saboto 26. preteč. m. so našega učitelja g. Janeza Medjo (starega) na cesti od Potok do Mosta dobili ubitega. Kdo je njegov grozoviti ubijavec, se še do sedaj ne vé.

U.

Iz Stopič na Dolenskem. (Slovo!) Preselovaje se v svojo novo službo na Štajersko, kličem vsem svojim tovaršem na Kranjskem priserčni »z Bogom!«, ter želim, da bi se vam kmali zboljšal vaš materialni stan vsaj toliko, da bi nam domovincem ne bilo treba hoditi za kruhom v druge kraje.

Fr. Silvester, učitelj.

Iz Ljubljane. Deželni zbor odperl bode se 5. t. m. Večkrat smo že kranjski učitelji upljivo gledali na deželno zbornico, pa do sedaj še brez vpeha. Nadjamo se, da se bode vendar letos — skrajni čas že — naša stvar t. konečno in sicer rešila tako, da bomo kranjski učitelji, kar se tiče plače in drugih pravnih razmer, na enaki ali še celo boljši stopinji s svojimi tovarši v sosednih deželah. Ako narodni zbor hoče koristiti narodu pri serčni korenini, naj podpira narodne, ljudske učitelje.

— Deželni odbor je v seji 18. preteč. m. sklenil, da bode se obrnil na deželni šolski svet za sporočilo, kako je dandanes osnovan poduk v kmetijstvu v tukajšnjem izobraževališču za učitelje in, ali bi ne bilo potrebno, da se to iz-

obraževališče gledé kmetijskega poduka postavi na obširnejšo podlago, ker pred je treba v kmetijstvu dobro podučeni učitelji; ob enem pa bode tudi kmetijsko družbo naprosil, da bi mu naznanila, ali in po katerem načinu bi jej bilo mogoče, poduk v kmetijstvu v nadaljevalnih ljudskih šolah zdatno podpirati.

— Govori se, da o novem letu prideta v Ljubljani dva nova šolska lista na svetlo — eden v slovenskem, drugi v nemškem jeziku. Slovenskega bode vredoval g. Lapajne, nemškega pa g. g. Gariboldi in Zima.

— Ravno kar prišla je v Miličevi tiskarnici na svetlo (glej današnji »Kazalec«!) mala knjižica z imenom: »Telovadba v ljudske šoli« za našo šolsko mladino; spisal Janez Zima, učitelj v Ljubljani. G. pisatelj pravi v predgovoru: »Namen te knjižice je — našo šolsko mladino seznaniti s telovadbinimi izrazi, ker nauk v telovadbi ima zdatno podporo v tem, da imajo tudi učenci kako primerno knjižico ali navod, ki jim kaže posamesne izraze v telovadbi. Zraven tega pa ima ta knjižica tudi ta namen, da se doseže potrebna edinost pri nauku v telovadbi«. Ta, mična knjižica obsega te-le bolj važne razprave: o telovadbi sploh; nekoliko o vajah; redne vaje; proste vaje; nekatere vaje s pripravami in na pripravah; nekatere telovadbine igre. Na koncu vsega tega pridjane so tudi nekatere pesmi (v slovenskim in nemškem jeziku) in dve še celó z napevom. Vsem ljudskim učiteljem priporočamo to knjižico, ktera jim bode prav dobro učilo in vodilo pri nauku v telovadbi. Dobiva se v Miličevi tiskarnici po 20 kr.

— Tudi so na svetlem že vdruživ natisnjene Gerkmanove »Perve vaje v pisanji« in sicer I., II., III. in IV. zvezek, ktere se dobivajo pri Giontinetu. Te vaje v pisanji so prav primerno sestavljene in zvezki imajo dober papir, zato jih priporočamo učiteljem in učencem.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem. Pri c. k. rudarski ljudski šoli v Idriji je izpraznjena zaš. učiteljeva služba v IV. šolskem razredu s 420 gld. letne plače, s prostim stanovanjem in s 37 gold. 80 kr. za kurjavo in z vertom. Prosilci naj dokažejo, da so tudi zmožni v godbi, in naj oddajajo svoje prošnje do konca t. m. pri rudarskem ravnateljstvu v Idriji. Izpraznjena je uč. služba v Kopanji blizu Šmarije na Dolenskem. Prošnje za njo naj se oddajajo pri okrajnem šolskem svetu ljubljanske okolice v Ljubljani do 15. t. m.

— Pri ljudski šoli v Čemšeniku je učiteljeva služba izpraznjena. Prošniki naj svoje prošnje do 6. t. m. vlagajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kamniku.

— Na dvorazredni ljudski šoli v Mozirji je razpisana podučiteljeva služba z letno plačo 300 gld. in s prostim stanovanjem. Prosilci naj položijo svoje prošnje s postavnimi spričali in dokazi v popolnem znanji nemškega in slovenskega jezika naj dalje do 1. t. m. pri krajnem šolskem svetu v Mozirji.

Okrajni šolski svet v Gornjem Gradu 15. oktobra 1872.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem. Ministerstvo za bogočastje in uk je za radoliski okraj na Gorenskem imenoval šolskega nadzornika g. Silvestra Keše-ta, dekana v Begnjah pri Radolici. — Fr. Silvester, učitelj v Štopičah na Dolenskem, dobil je službo na Štajerskem, in na njegovo mesto v Štopiče pride Jožef Franke, poduč. v Dobropoljah. — Šolski nadzornik za kamniški okraj, M. Močnik, se je tej službi odpovedal. — Učitelja v c. k. vadnici v Ljubljani Mart. Ivanetič in Mih. Putrè sta dejana v pokoj.

 Današnjemu listu je pridjan Kazalec št. 3., 2 str. 